

גן-עדן על הים

סיוור שיט ראש השנה

באניה "דן" של צים קוי נוסעים
25.9.70 עד 3.10.70

* רומניה * בולגריה
* איסטנבול * רודוס
* דלוס * מיקונוס

הים השחור הים התיכון

סיוור-חוף מרהיבים ובילויים מרת-קים * נוחיות מירבית לנופש ולמר-גוע * להקות בידור בינלאומיות בעת השיט * חנות פטורה ממכס * הצ-גות חצות * קניות אקסקלוסיביות * חיים משוגעים!

— 1099 ל"י (כולל מסים)
* ליהדים: הנחה 500 ל"י

בלעדי! קח את מכוניתך חינם*
וטיילו כרצונך ברומניה
* פרט למיסיונרל

פרטים והרשמה — במשרד הנסיעות

תורעולם

טיול מושלם

ידי אורייהודה ליד מקום הרצח
מי יפרנס את היתומים?

לפני זמן-מה להשתתף בתוכנית רדיו ה-מקדשת לחג הסימנה נטשה — השבוע הקדוש — בו מעלים הנוצרים על נס את הייסורים שגרמו היהודים לישו.

אלא שבקובות השתתפות הרב, נשתנתה מגמתה המסורתית של התוכנית, ויוזמיה, אנשידת נוצריים כולם, מצאו עצמם עוסי-קים, בדיון נלהב עם הרב היהודי על יציאת מצריים.

היסטוריה

כך חוסלה

יהדות עיראק

אכזה עמוקה — זו הייתה תגובתם של מרבית משתתפי הכנס הגדול שהתקיים ביום השלישי בשבוע שעבר בהיכל-התרבות ב-תל-אביב. למעלה מ-2,500 איש מילאו את האולם, רבים נותרו בחוץ ללא מקום. היו אלו יוצאי עיראק בישראל, שבאו מכל קצות הארץ לחגוג את מלאת עשרים שנה למיבצע עזרא ונחמיה — המיבצע שחיסל את העתיקה בגלויות עם ישראל, גלות בבל.

ברכות במקום מעשים. לצד השימ-חה שררה בין הנוכחים דאגה לגורל אחי-הם שנותרו עדיין אחריהם. היהודים הבוד-דים בעיראק משמשים שם כיום כבני-ער-ו-בה, חסרי כל זכויות אזרחיות, החיים באימת מוות. משתתפי הכנס, שקיפו לש-מוע בשורות מרגיעות בקשר לפעילותם של גופים ממשלתיים או ציבוריים שנועדה להצלת אחיהם, לא זכו לכך. הנואמים, ביניהם מוכיר ההסתדרות יצחק בן-אהרן ושר-המשרה שלמה הילל, הסתפקו בבר-כות ואיחלו הצלחה.

הרקע למאורעות שהובילו למיבצע עזרא ונחמיה היה עד היום לוטה במידה רבה בערפל, ופרטים רבים בו לא נודעו. ה-השתלשלות הדרמטית החלה תשע שנים לפני המיבצע עצמו. היה זה ב-1941, בעיצומה של מלחמת-העולם השנייה. ראש-ממשלתה החדש של עיראק, ראשיד עלי אל-כילאני, סירב לשתף פעולה עם הבריטים ולהכריז מלחמה על גרמניה הנאצית. בקרב עם הכוחות הבריטיים הובס אל-כילאני. ברור ש-130 אלף יהודי עיראק שמחו למפל-תו של אוהד המישטר הנאצי.

אצבע אדומים. התוצאה לא אחרה לבוא. המושל הצבאי העיראקי של בגדד הזמין אליו את נכבדי העדה, הציע להם להסתגר בבתיהם כדי לא להיפגע, ובאותו ערב שירד בגדד נאום הסתה פרוע נגד היהודים, "הבוגדים מכפנים שגרמו למפלחה". האפסוף המשולהב הסתער על בתי היהודים. בתום שני ימי פרעות, כאשר החלו כוחות הביטחון להשתלט על המצב, הייתה התוצאה 173 יהודים הרוגים, למעלה מ-3000 חנויות בזווזות, מאות מקרי אונס. אולם יהודי עיראק לא מכרו נפשם בוול: יותר מאלף מבין התוקפים נהרגו.

173 החללים נקברו בקבר אחים, עליו הוקמה מצבת ענק שהוזקרה מאז ככתם שחור בתולדות עיראק. כל שליטי עיראק הבאים ניסו למחות כתם זה, שהעיק על מצפונם. גורי אל-סעיד ניסה שוב ושוב לשכנע את ראשי הקהילה היהודית להסיר את המצבה. לשוא. הצליח בכך, לבסוף (המשך בעמוד 22)

לכך, ניתן למוצאו מעביר חוג-משניות ותלמוד לקבוצת יוצאי הונגריה. הוא אינו מהסס גם להופיע לחגיגותיהם ופעולותיהם של חברי השומר הצעיר במקום, מצליח להביא את חברי הקן לבית-הכנסת, יוצא איתם לאחרי התפילה בריקוד נלהב.

הגדה לפסח — לכל היהודים.

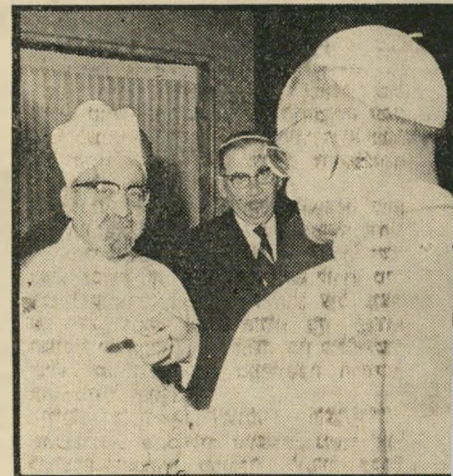
לבני עדתו לא ברור כיצד בדיוק הוא עו-שה זאת, אולם בנוסף לתפקידיו כרב העדה משמש שהרבני גם כנשיא הברית העברית העולמית. פעיל בהסתדרות הציונית, מרצה בפקולטה לעברית באוניברסיטה הלאומית של קולומביה, ומנהל תעמולה נלהבת ל-עלייה לישראל.

מה שלא מפריע לו לערוך את האזכרה השנתית לחללי מרד גטו ורשה, לנסוע במיוחד לפינה נידחת בקצה המדינה כדי להתקין מזווה על דלת ביתו החדש של יהודי, ולעסוק בפעילות סיפרותית — שגולת הכותרת שלה הינה הגדה של פסח ערוכה בסיגנון יהודי אשכנזי וספרד כאחד. עם תרגום לספרות בצד.

מכתב לאפיפיור. טבעי ששימעה של אישיות כזו לא היה מוגבל למסגרת דתית צרה. גישתו החיובית לכל אדם, מגמתו למצוא תמיד פיתרון, במקום לר-רוע פיירוד, קנו לו ידידים רבים גם ב-עולם הנוצרי, ביניהם ראש ממשלת קר-לומביה ד"ר ירס ריסטרפו, שר המלחמה שלה, אייר בביג'ו, ונציג החתיקן בקר-לומביה.

ב-1964 שלח הרב שהרבני מכתב ל-אפיפיור, בו הביע דעתו כי למאמצי ה-אפיפיור להשגת השלום לא יהיה כל ערך כל עוד לא יושג השלום בירושלים, לב-עולם. היה זה מן הסתם מכתב לא רגיל. ארבע שנים לאחר מכן, עת ערך האפיפיור ביקור בקולומביה, סן לבקר אצל כותב המכתב, נשא לאחר מכן נאום מלא שב-חיים על העם היהודי.

צדיבת ישו ויציאת מצריים. הישג אחר של רבה של קולומביה: כאשר הגיע לשם לאחרונה נציגו החדש של הוותיקן, ישר מלבנון, החתימו הרב על עצומה ה-קוראת לשיחורור יהודי ברית-המועצות. אולם אפילו הישגים אלו מחוירים ל-צומת מיבצע אחר של שהרבני: הוא הוזמן

הרב שהרבני והאפיפיור ב-1968
הנוצרים סיפרו ביציאת מצריים

זוגות בידת דבש!

**הכנו עבורכם
תכנית בלוי מיוחדת**

פרטים:

דיס, שרותי נסיעות בע"מ
רח' אחדיהעם 11, טל. 52168, 52167, תל-אביב